

8 בדצמבר 2025

לכבוד

חה"כ צבי פוגל

יו"ר הוועדה לביטחון לאומי

הכנסת

שלום רב,

הנדון: הצעת חוק מניעת פגיעת גוף שידורים זר בבטחון המדינה (הוראת שעה – חרבות ברזל)
(הפיכת הוראת השעה להוראת קבע והרחבת סמכויות), התשפ"ו-2025

סימוכין: מכתבינו מימים 27.10.2024, 26.1.2025, 16.11.2025

לקראת הדיון הקבוע בוועדה לביטחון לאומי ביום 9.12.2025 בהצעת חוק מניעת גוף פגיעת שידורים זר בבטחון המדינה, תשפ"ו-2025, פורסם נוסח עדכני מטעם הח"כ אריאל קלנר.
המדובר בנוסח חוק המוביל לפגיעה קשה ובלתי מידתית בחופש הביטוי, חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת. **להלן עמדתנו:**

א. מבוא

- ביום 1.4.2024 נחקק חוק מניעת פגיעת גוף שידורים זר בבטחון המדינה (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 (להלן: **הוראת השעה**), אשר הסמיכה את שר התקשורת להגביל את פעילותם של ערוצים זרים. מדובר בחוק חסר תקדים אשר הוביל לפגיעה קשה בחופש העיתונות, חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת.
- החוק לא היה אות מתה. סמוך לאחר חקיקת החוק הטיל שר התקשורת מגבלות על ערוץ אלג'זירה אשר כללו את סגירת משרדי הערוץ בישראל, תפיסת ציודו, חסימת אתר האינטרנט של הערוץ ואיסור על שידורו על גבי פלטפורמות ערוצים.
- החלטות השר להגביל את פעילות ערוץ אלג'זירה הובאו לבחינת בתי המשפט המחוזיים, אשר בתורם קבעו כי הדיונים בתכנים המשודרים שהובילו לפגיעה בביטחון המדינה יהיו חסויים. כתוצאה מכך אין כל מידע על מספר התכנים עליהם ביססה המדינה את החלטותיה, את עדכניותם ולא את התכנים עצמם, למרות ששודרו זה מכבר. מהחלטות בית המשפט עולה כי **סגירת הערוץ התבססה על מספר מועט של תכנים משודרים, שלא ברורה עדכניותם, לרבות תכנים בעלי אופי עיתונאי מובהק, שאין חשד ששודרו מתוך כוונה לפגוע בביטחון המדינה**. מיישום הוראת השעה עלה כי היד על סגירת הערוץ היתה מאד קלה על ההדק.
- במילים אחרות, ההחלטה של גורם פוליטי להחשיך ערוץ תקשורת התקבלה במחשכים, ללא שהערוץ, ערוצים זרים אחרים או הציבור יודעים את התשתית העובדתית שביססה את הקביעה כי מדובר בערוץ שתכניו מובילים לפגיעה ממשית בביטחון המדינה.

5. לא זו אף זו. המדינה פירשה את המגבלות על ערוץ אלג'זירה כמסמיכות אותה גם לפעול נגד סוכנויות ידיעות שעל תוכניהן מנוי הערוץ. לאור זאת, במאי 2024 פקחי משרד התקשורת קטעו שידור חי של סוכנות הידיעות AP והחרימו את ציודה, זאת בנימוק שהתכנים משודרים גם על ידי ערוץ אלג'זירה – אחד ממנוייה הרבים של הסוכנות. רק בעקבות התערבות ממשל בידן הסוכנות חזרה לשדר. פגיעה בעיתונאי AP ורויטרס נעשתה גם בחודש יוני 2025, כאשר פקחי משרד התקשורת הבחינו כי שידורי הסוכנויות משודרים גם על ידי ערוץ אלג'זירה.

6. הפעולות הנ"ל מעידות כי **יישום הוראת השעה לא נעשה כדי למנוע פגיעה בביטחון המדינה, וכי משרד התקשורת העניש את סוכנויות הידיעות ללא שהיתה טענה כי התכנים שהן משדרות פוגעים בביטחון המדינה**. הסיבה היחידה להגבלת פעילותן היתה שהן מוכרות תכנים – תכנים מותרים – לערוץ אלג'זירה.

7. סעיף 7 להוראת השעה קבע כי החוק יעמוד בתוקף עד לסיום תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף. ביום 28.10.2025 הודיע דובר צה"ל כי הסתיים המצב המיוחד בעורף, ובהתאם תוקפה של הוראת השעה פקע. לאור פקיעת החוק, ביום 6.11.2025 מחק בג"ץ בהתאם לבקשת האגודה לזכויות האזרח את העתירה שהגישה נגד חוקתיות הוראת השעה (בג"ץ 2859/24 **האגודה לזכויות האזרח נ' ראש הממשלה**).

8. ארבעה ימים מאוחר יותר אישרה הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת החוק שבכותרת, אשר מבקשת להפוך את הוראת השעה לחוק קבוע, להרחיב את סמכויות שר התקשורת, להפחית את הפיקוח השיפוטי על ההליך ולקבוע סנקציות פליליות כנגד מי שמפר את הוראות השר. לאחר שנערכו דיונים בהצעת החוק ובהצעתו של חה"כ עמית הלוי לחוקק חוק דומה, פורסם נוסח המציע של הח"כ אריאל קלנר.

9. הצעת החוק בנוסחה העדכני לא ריפאה אף אחד מהפגמים החוקתיים העמוקים בהם לקה הנוסח שאושר בקריאה ראשונה ביום 10.11.2025. נתייחס לדברים להלן.

ב. הפיכת הוראת השעה לחוק קבוע

10. בניגוד לעמדת הייעוץ המשפטי לכנסת שסברה כי זמניות הוראת השעה הופכת אותה הפגיעה בחופש הביטוי לחוקתית, עניינו בהצעה לקבוע חוק קבוע, אשר תחולתו איננה קשורה להתקיימותו של מצב לחימה או מצב חירום בעורף. בתשובת המדינה לבג"ץ 2859/24 **האגודה לזכויות האזרח נ' ראש הממשלה** (6.11.2025), במסגרתו נתקפה חוקתיותו של חוק מניעת פגיעת גוף שידורים זר בביטחון המדינה (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 (להלן: **הוראת השעה**), טענה המדינה כי חוקתיות החוק נובעת בין היתר מזמניותו. אם כן, לשיטת המדינה עצמה הפיכת החוק לקבוע הופכת אותו ללא חוקתי.

11. ניתוק החוק ממצב החירום חושפת את תכליתו האמיתית. אין מדובר בחוק שנועד להגן על ביטחון המדינה, אלא עוד ניסיון פופוליסטי לפגוע במרחב הדמוקרטי ולחסום דעות שאינן נראות לשלטון בכסות של מניעת פגיעה בביטחון.

ג. הרחבת סמכויות שר התקשורת

12. הוראת השעה הקנתה לשר התקשורת סמכות להורות על חסימת שידור הערוץ הזר בטלויזיה, הסרת אתר האינטרנט של הערוץ, סגירת משרדי הערוץ בישראל ותפיסת ציודו, לרבות טלפונים חכמים אשר אינם לשימוש אישי. מדובר באמצעים שתחת התמקדות בהסרת תכנים פוגעניים נקודתיים, מובילים לסגירה מוחלטת של ערוץ התקשורת בישראל, לרבות חסימת תכנים שאינם בניגוד לחוק. **כעת מוצע להרחיב את סמכויות השר:**

ג2/ הסמכות לחזרת לגוף המפיץ תכני משתמשים לנקוט בפעילות למניעת הפצת תכנים

13. סעיף 2(א)(5) המוצע מבקש להסמיך את שר התקשורת "להורות לגורם המפעיל אתר אינטרנט או לגוף שפעילותו העיקרית היא הפצת תוכני משתמשים באמצעות האינטרנט, המפיצים את שידוריו של הערוץ הזר בזמן אמיתי בהתאם לבחירת הצופה, לנקוט פעולות למניעת הפצת תכנים כאמור בשטח ישראל או באזור".

14. המדובר בתקדים מסוכן מאד: שר התקשורת יוסמך להורות לפלטפורמות שונות על הסרת תכנים באופן גורף, תכנים שאינם מנוגדים לחוק, ואף לא נטען כי הם מנוגדים לחוק. ויודגש – אין עניינו בהסרת תכנים נקודתיים אשר מסיתים לאלימות, גזענות או טרור, בניגוד לחוק. החוק המוצע מבקש לחסום כל גישה לתכני הערוץ, לרבות תכנים שאינם בניגוד לחוק.

15. הצעת החוק עומדת בניגוד לתפיסה העקבית בדין הישראלי כי מניעה גורפת של פעילות של גוף תקשורת גורמת לפגיעה בלתי מידתית בזכות לחופש העיתונות ולחופש הביטוי. כך למשל, תפיסה זו הובילה לכך שבשנת 2017 הכנסת ביטלה חקיקה המקנה סמכות הטלת סנקציות גורפות על גופי תקשורת (ראו: בג"ץ 6175/14 **האגודה לזכויות האזרח נ' שר הפנים** (11.6.2017); חוק לביטול פקודת העיתונות, התשע"ז-2017).

16. בכל מקרה, הציפייה שצעד קיצוני כזה יימנע את קליטת שידורי הערוץ הזר בעידן הנוכחי היא מופרכת. ראשית, כפי שנכתב במסמך המכונה "התייחסות משרד התקשורת לוועדה לביטחון לאומי" (להלן: **התייחסות משרד התקשורת**) – "ייתכן ומנהלי הרשת לא ישעו לבקשה, **לא ברור אם ניתן לכפות זאת על מנהלי הרשת**" (ההדגשה איננה במקור). שנית, גם אם כן, ככל הנראה ייווצרו פלטפורמות חלופיות שיעבירו את השידורים ויעקפו את החסימה. שלישית, בכל מקרה ניתן להתגבר בקלות על חסימת גלישה בישראל באמצעות שינוי הגדרות ברירת המחדל של הגלישה או באמצעות VPN אשר זמין לכל אחד. רביעית, החסימה יכולה בעיקר לחול על אתרים שמעבירים בשידור חי את הערוץ הזר, אך התכנים של הערוץ הזר מופצים לא רק כשידור רציף, אלא בעיקר כקטעי וידאו, שמופצים ברשתות ומועברים ביישומי מסרים מהירים, ויהיה בלתי אפשרי לפלטפורמות לחסום אותם.

17. מכאן שהמטרה של חסימת השידורים לא תושג, אך התקדים הקיצוני והמסוכן של הפיכת השר לצנזור ראשי של תכנים ברשת האינטרנט, ייווצר ויתקבע.

ג3/ מתן סמכות כללית לממשלה לביצוע פעולות למניעת קליטת ושידור הערוץ

18. סעיף 2(א)(6) לנוסח המציע מבקש להסמיך את שר התקשורת "להנחות את גופי הממשלה הרלוונטיים על ביצוע פעולות טכנולוגיות, הנדסיות ואחרות כלפי פלטפורמות הערוץ הזר ויכולות

העברת השידורים שלו לישראל ולאזור. זאת לשם מניעת קליטה, גישה, שידור, הפצה או תמסורת של שידורי הערוץ הזר כאמור בכל אמצעי תקשורת, לרבות חסימת תדרים, שיבוש שידור לווייני, שיבוש תמסורת, חסימת גישה לאתרי אינטרנט, או כל אמצעי טכני אחר הדרוש לשם מניעת זמינותם בפועל של שידורי הערוץ הזר בשטח מדינת ישראל ובאזור."

19. המדובר בסמכות רחבה ועמומה העומדת בניגוד לפסקת ההגבלה הקבועה בסעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, המחייבת כי פגיעה בזכות יסוד חוקתית תיעשה רק באמצעות הסמכה מפורשת בחקיקה ראשית. בתי המשפט עמדו על דרישה זו וקבעו כי "פגיעה בזכות חוקתית דורשת הסמכה ברורה, **מפורשת ומפורטת – ולא ניתן להסתפק בהסמכה כוללת וגורפת**" (בג"ץ 3390/16 **עדאלה נ' הכנסת** (8.7.2021), פסקה 3 לפסק דינו של כב' המשנה לנשיאה (בדימי) מלצר. וראו את ההפניות שם. ראו גם בג"ץ 7803/06 **אבו ערפה נ' שר הפנים** (13.9.2017), פסקה 53 לפסק דינו של כב' המשנה לנשיא (בדימי) פוגלמן).

20. בניגוד לדרישה זו, הצעת החוק מבקשת להסמיך את כל גופי הממשלה הרלוונטיים לנקוט כל פעולה – טכנולוגית, טכנית או הנדסית, לשם מניעת שידור וקליטה של שידורי הערוץ, ללא שניתן לבחון את מידתיות האמצעים הננקטים ואת נחיצותם.

21. עמימות הנוסח בדבר הגופים הממשלתיים שיהיו מעורבים בביצוע החוק וכן העמימות בדבר טיב הסמכויות שניתן יהיה להפעיל לשם חסימת הגישה לערוץ הזר עלולות להתיר פעולות קיצוניות דוגמת ניתוק הסיבים האופטיים לאזורים בהם ממשיכים התושבים לצפות בערוץ הזר, או הוראה לפרק ולהחרים צלחות לוויין פרטיות.

22. נראה כי החוק אף יסמיך את שר התקשורת להורות ליחידת הסייבר לחסום גישה לכל אתר שמסדר מתכני הערוץ, לרבות רשתות חברתיות. ניתן יהיה לחסום את הגישה לאתרים ולאפליקציות של יוטיוב, פייסבוק ואינסטגרם.

23. השר אף יהיה רשאי להורות על סנקציות כלפי עיתונאים וגופי תקשורת שאין נגדם טענות ביטחוניות, רק כדי להבטיח את השתקת הערוץ הזר האמור. אין מדובר בחששות בעלמא, שכן השר פעל כך זה מכבר אף בהיעדר סמכות. כך, פקחי משרד התקשורת החרימו את הציוד של סוכנות הידיעות AP וקטעו את שידוריה, שידורים שלא היתה כל טענה ביטחונית נגדם, וזאת מאחר שאלג'זירה מנויה לתכניה של AP. פקחי משרד התקשורת כיבו את מצלמותיהם של צלמיהם של AP ורויטרס לאחר שגילו שאלג'זירה משדרת את התכנים שהסוכנויות מפיצות. שוב – דובר בתכנים שלא היתה כל טענה ביטחונית לגביהם. בוודאי שלדבר אפקט מצנן קיצוני, באופן שיוביל להשתקה של התקשורת החופשית.

24. אם כן, אופייה העמום של הסמכות שמוצע ליתן לשר עומד בניגוד חריף להלכה על פיה פגיעה בזכויות תיעשה רק באמצעות הסמכה מפורשת בחוק, וככזה כבר בשלב הזה ניכר כי איננו עומד בתנאי פסקת ההגבלה. כן, הדבר יאפשר הטלת סנקציות מרובות ומגוונות במקביל, באופן שיוביל לאפקט מצטבר מכביד באופן שהפגיעה בזכויות תהיה בלתי מידתית, הן במישור של נקיטת האמצעי שפגיעתו פחותה, והן במישור של מבחן המידתיות השלישי של מידתיות במובן הצר.

ד. תוקף המגבלות – עד להחלטה אחרת

25. הוראת השעה הגבילה את המגבלות אשר הטיל השר על הערוץ הזר ל-45 יום, ולאחר מכן ל-60 ימים. אם ביקש שר התקשורת להאריך את תוקף המגבלות, היה הנטל עליו להוכיח כי הדבר עדיין נדרש, והיה עליו לנקוט את אותה פרוצדורה אשר נדרשה לשם הטלת המגבלות (קבלת חוות דעת מגופי הביטחון, הסכמת ראש הממשלה, אישור הקבינט או הממשלה, ואישור ההחלטה על ידי נשיא בית המשפט המחוזי או סגנו).

26. כעת מוצע כי "הוראה לפי סעיף 2(א)(1) תהיה בתוקף כל עוד לא ניתנה הוראה אחרת על ידי שר התקשורת בהסכמת ראש הממשלה ובאישור ועדת השרים או הממשלה". מאחר שנמחקה ההוראה הקובעת מגבלת זמן להוראות הניתנות מכוח סעיפים 2(א)(2)-(6), ניתן להניח כי גם הן לא יוגבלו בזמן.

27. מדובר בהוראה פוגענית במיוחד. הוראת השעה היתה, כאמור, חריג לעמדה העקרונית של המחוקק נגד סגירה מוחלטת של גופי תקשורת, תחת הקביעה כי יש להתמודד מראש או בדיעבד עם תכנים ספציפיים הפוגעים בביטחון. ויודגש – אין עניינו בגופי תקשורת שמוגדרים כחלק מארגון טרור. אם כך היה הדבר, חוק המאבק בטרור היה חל. מדובר בגופי תקשורת שהטענה נגדם היא שחלק מהתכנים שלהם פוגעים פגיעה ממשית בביטחון המדינה. לאור זאת, ונוכח הפגיעה הקשה מאד בזכויות חוקתיות, נקבע בהוראת השעה שהמגבלות על הערוץ יהיו זמניות, וכי רק בכפוף להמשך ההצדקה לסגירתו, אלו יוארכו, בכפוף לחוות דעת עדכניות של גורמי הביטחון, אישור הקבינט או הממשלה, הסכמת ראש הממשלה ואישור בית המשפט המחוזי.

28. כעת מוצע כי המגבלות על הערוץ יוטלו ללא מגבלת זמן, ללא שגורמי הביטחון יידרשו לבחון שוב את עמדתם באופן עיתי, וכי הסרת המגבלה תהיה תלויה בבקשת הערוץ עצמו. **הדבר חושף את תכליתו של החוק כחוק עונשי ולא חוק מניעתי**: סנקציות לא מוטלות רק מקום בו מתקיימת פגיעה ממשית בביטחון המדינה ולשם מניעתה, אלא לפרקי זמן ארוכים ואף אם הפגיעה בביטחון המדינה פסקה. **לא מדובר בהגנה על הביטחון אלא בהשתקה**.

29. למעלה מכך. תושבי ואזרחי המדינה, אשר זכותם החוקתית לחופש ביטוי כוללת את הזכות לנגישות למידע, אינם יכולים לבקש את הסרת המגבלות. מקום בו ערוץ זר התיימש מהמדינה ואיננו מעוניין לבקש את הסרת המגבלות, תושבי המדינה יהיו מנועים להשיג נגד סגירת הערוץ, ויהיו מנועים מצפיה בו גם אם תכניו אינם גורמים עוד לפגיעה ממשית בביטחון המדינה.

ה. מנגנון קבילה לא הגון וחסר הגיון

30. על פי האמור בסעיף 3(ב) המוצע, הדרך היחידה להסרת המגבלות על הערוץ היא באמצעות קבילה שתיעשה על ידו.

31. **קבילה זו יכולה להיעשות רק בחלוף 120 יום ממועד ההחלטה**. כלומר, אין כל דרך לתקוף באופן מיידי את ההחלטה לסגור גוף תקשורת – החלטה של גורם פוליטי המתבססת על מידע שאיננו מפורסם לציבור. נזכיר כי עולם התקשורת והאקטואליה הוא עולם מהיר בו מידע הופך באופן מיידי כמעט ללא רלוונטי וחסר ערך. החשכת גוף תקשורת לתקופה של ארבע חודשים לפחות, ללא שיהיה ניתן להשיג נגד ההחלטה במהלך תקופה זו, היא פוגענית באופן קיצוני ולא מידתית. בנוסף,

הקביעה כי לא ניתן לקבול על ההחלטה באופן מיידי עומדת בניגוד לזכות הטיעון ולזכות להליך הוגן.

32. על פי הסעיף המוצע, במידה והערון מגיש קבילה (כאמור רק בחלופ 120 יום ממתן ההחלטה), תינתן החלטה בבקשת הקבילה בתוך 20 ימים, בהסכמת ראש הממשלה ובאישור הקבינט או הממשלה ותובא לאישור בית המשפט המחוזי. כך בשונה מההסדר שהיה קבוע בהוראת השעה ואשר חייב את אישורו של בית המשפט המחוזי עוד בשלב קבלת ההחלטה, **הצעת החוק שבכותרת דורשת את אישורו של בית המשפט המחוזי רק בשלב הקבילה, לאחר שעברו ארבעה וחצי חודשים ממועד קבלת ההחלטה על סגירת הערוץ הזר.**

33. תכליתו של המנגנון המוצע והשלב בו נדרש אישורו של בית המשפט המחוזי אינה ברורה כלל. ההליך הקובע כי בית המשפט יאשר החלטות ממשלה אשר הממשלה היא שיוזמת ואשר מובילות לפגיעה קשה בזכויות איננו זר למשפט הישראלי. מקום בו המדינה מבקשת לזום שלילת זכויות גורפת וקיצונית, לא פעם מובאת החלטתה לאישור בית המשפט. כך למשל לעניין שלילת אזרחות – שר הפנים רשאי לשלול את אזרחותו של אדם בנסיבות מסוימות ורק באישור בית המשפט המחוזי (ראו סעיפים 11(ב) ו-11(ב1) לחוק האזרחות, תשי"ב-1952). הדברים יפים גם לעניין סגירת כלי תקשורת זר על ידי גורם פוליטי.

34. נראה שמטרת הסעיף היא לפייס את הייעוץ המשפטי לכנסת, אשר קבע כי ביטול מנגנון הפיקוח המשפטי שהיה קבוע בהוראת השעה יהפוך את החוק המוצע ללא חוקתי. ניכר כי מציעי החוק לא הבינו את תכליתו של המנגנון וניסו להדביקו באופן אשר יהפוך אותו לחסר תועלת, ללא שהוא מרפא את הפגמים החוקתיים הקשים של החוק.

35. פגם נוסף בהצעת החוק הוא הגבלת זכותו של ערוץ התקשורת לפנות פעם נוספת בקבילה על ההחלטה לסגירתו, רק בחלופ שנה מהחלטת השר. משמעות הדבר היא, כי הדיון בהחשכת ערוץ תקשורת מטעמים ביטחוניים יעשה פעמיים בשנה לכל היותר. הגבלה זו חושפת את תכלית החקיקה איננה ביטחונית כי אם עונשית והשתקתית. לא מדובר במניעת פגיעה ממשית בביטחון המדינה אשר קשורה למצב ביטחוני נקודתי ולתכנים ספציפיים ששודרו, אלא בענישת ערוץ ובהשתקתו לפרק זמן ממושך.

ו. תחולת הפרוצדורה של חוק סמכויות באינטרנט על הדיונים בבית המשפט

36. סעיף 3(ג)(3) לחוק המוצע קובע כי סעיפים 8-12 לחוק סמכויות באינטרנט יחולו, בשינויים המחויבים, על הליכים לפי חוק זה.

37. סעיף 10 לחוק סמכויות באינטרנט קובע כי תובע רשאי "לבקש לפרט או להציג לפני בית המשפט בלבד עובדות או מידע שעליהם הוא מבסס את טענותיו (בסעיף זה – חומר חסוי)", וכי בית המשפט רשאי לאשר בקשה זו "אם מצא כי גילוינו בנוכחות המשיבים עלול לפגוע בחקירה, באינטרס ביטחוני או באינטרס ציבורי חשוב אחר".

38. המדינה עשתה שימוש עודף בסמכות זו במהלך הדיונים בבקשותיה לסגור את ערוץ אלג'זירה. התוצאה של הדבר היתה כי הערוץ והציבור לא ידעו את מספר התכנים עליהם התבססה ההחלטה, את התכן אשר נטען כי הוביל לפגיעה בביטחון המדינה ועדכניות התכנים. הגם שנטען כי חשיפת

חלק מהתכנים שחשפו מידע ביטחוני תפגע בביטחון המדינה (שכן עצם ההודאה כי דובר במידע ביטחוני פוגעת בביטחון), סירבה המדינה לחשוף גם את יתר התכנים.

39. משמעות הדבר הינה שערון תקשורת הוחשך ללא שנמסר לו הטעם לכך וללא שהציבור או ערוצי תקשורת אחרים יודעים מהם התכנים אשר לשיטת המדינה מהווים פגיעה ממשית בביטחונה, ומה היקף השידורים הנדרש כדי להחשיך כלי תקשורת. האם מספיק שידור יחיד בשנה? האם נדרש שידור אינטנסיבי ובלתי פוסק? של אילו תכנים?

40. לאור זאת, יש להבהיר כי לא ניתן להורות על סגירת כלי תקשורת ללא חשיפת התשתית העובדתית המבססת את הטענות נגדו.

ז. סנקציות פליליות בגין הפרת החוק

41. סעיף 6א המוצע קובע כי "אדם המונע במכוון קיום הוראות לפי סעיף 2(א), דינו – שישה חודשי מאסר".

42. ראשית, לא ברור מהם המקרים בהם ייקבע כי אדם מונע במכוון קיום של ההוראות. האם אדם שהוחרמה הצלחת הלוויינית שלו לפי סעיף 2(א)6 ורכש חדשה הוא אדם המונע את קיום החוק במכוון? האם אדם הצופה בשידורי הערוץ באמצעות VPN הוא מי שמונע במכוון את קיום החוק? האם סוכנות ידיעות אשר מפיצה שידורים מישראל ותכניה אינם פוגעים בביטחון המדינה, אבל הערוץ הזר נמנה על מנויה, תחשב כמי שמונעת את קיום החוק?

43. מה לגבי הוראות סעיף 2(א)5 – האם אי שיתוף פעולה מצד רשת חברתית, אשר לא ברור כלל כיצד ניתן לכפות עליה לפעול כאמור בסעיף, יוביל לכליאתם של נציגיה בישראל? האם סירוב של יוטיוב לחסום את השידור הישיר של ערוץ זר יוביל לכליאת נציגי יוטיוב בישראל?

44. במילים אחרות – לא ברור את מי הסעיף הזה נועד להפליל? את ציבור הצופים? עיתונאים?

45. למעלה מכך, שוב עולה כי עניינו של החוק המוצע איננו מניעה של פגיעה ממשית בביטחון המדינה הנגרמת משידורי הערוץ, אלא ענישה והשתקה. עניינו בעונש חמור מאד – שלילת חירות – בשל פעולות שאינן ברורות דיין.

ח. תחולת החוק הישראלי על השטחים הכבושים

46. על פי סעיף 2 לנוסח המוצע, ניתן יהיה להטיל מגבלות על ערוץ זר המשדר בישראל או בשטחים הכבושים. כן, שר התקשורת יוסמך להורות על סגירת משרדי ערוץ זר בשטחים, להורות לגורם המפעיל אתר אינטרנט או אפליקציית מסרים המפיצים את שידורי הערוץ בזמן אמת לנקוט פעולות למניעת הפצת התכנים בישראל או בשטחים, ולהורות לגופי הממשלה באשר הם לבצע פעולות טכנולוגיות, הנדסיות או טכניות לשם מניעת שידור וקליטת הערוץ בישראל ובשטחים.

47. משמע, הכנסת מבקשת לחוקק חוק אשר תחולתו חורגת מגבולות המדינה. זוהי חריגה כפולה מסמכות. ראשית, מאחר שהחוק הישראלי לא חל בשטחים, הכנסת אינה מוסמכת לחוקק חוק שיעניק לשר התקשורת סמכויות שלא יכולות להיות בידיו.

48. שנית, הסמכות לסגור משרדי ערוץ זר, או להפעיל סמכויות הנדסיות, טכנולוגיות או טכניות בשטחים, נתונות רק למפקד הצבאי, ולא לשר התקשורת. הלה רשאי לעשות כן רק בהתאם להוראות הדין הבינלאומי.

49. הדין החל בגדה המערבית הם דיני התפיסה הלוחמתית המעוגנים בעיקר באמנת האג בדבר דיני המלחמה משנת 1907 והתקנות הנלוות לה, בהוראות אמנת ג'נבה הרביעית בדבר הגנה על אזרחים בעת מלחמה משנת 1949, בהוראות המינהגיות הקבועות בפרוטוקולים הנלווים לאמנות ג'נבה משנת 1977 ובעקרונות כלליים של המשפט הבינלאומי. בנוסף לדיני הכיבוש והתפיסה הלוחמתית, חלות הוראות משפט זכויות האדם כדין משלים.

50. חופש העיתונות מוגן תחת קורפוס זה. דיני זכויות האדם הבינלאומיים מגנים על חופש הביטוי (סעיף 19 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות מיום 16.12.1966), וזו מפורשת ככוללת הגנה מיוחדת גם על חופש העיתונות – הן הגנה על עיתונאים מפני רדיפה מטעם השלטון, והן הגנה על זכות הציבור לדעת.

51. בנוסף, עולה חשש מפני תפיסת שטחים פרטיים תוך פגיעה בזכות לקניין פרטי. ככזה, מדובר בהפרה של סעיף 46 לאמנת האג משנת 1907, הקובע בסופו כי "אין להחרים רכוש פרטי". גם אם במקרים מסוימים, ניתן לתפוס רכוש פרטי בשל צורך צבאי, הרי שמדובר בצורך צבאי מובהק, וברור שאין בידי שר התקשורת לקבוע כי מתקיים צורך כזה. לכן החוק המוצע חורג מסמכות הכנסת, ומסמיך את השר להחלטה שאינה בסמכותו, וממילא אינה אפקטיבית במניעת קליטת השידורים.

ט. הצעת החוק הינה חלק מההפיכה התקשורתית

52. לא ניתן לנתק את החוק מההפיכה התקשורתית שמקדמת הממשלה. הממשלה פועלת בשלוש השנים האחרונות לפגיעה בעיתונות החופשית ולהצרת צעדיה, ומאז פרוץ המלחמה, עושה שימוש ציני בנימוק הביטחוני כדי לקדם אג'נדות אנטי דמוקרטיות.

53. מהדיונים בכלל ההצעות עולה שוב ושוב כי המוטיבציה לרבות מהצעות החוק היא השתקת ביקורת על הממשלה או הצגת נרטיב ועמדות השונים משלה, בפרט אלו המביעים את הנרטיב הפלסטיני. כך, בדיונים על החקיקה לפגיעה בעצמאות תאגיד השידור הציבורי עלה שוב ושוב כי תכנים מעין אלו מהווים לשיטת מציעי החוק ושר התקשורת טעם להתערבות בהתנהלות הערוץ, ועמדתו הביקורתית של עיתון "הארץ" על הממשלה והתנהלותה במהלך המלחמה הובילו לקריאה לא לרכוש מהעיתון שטחי פרסום. הוראת השעה שפג תוקפה והצעת החוק שמקודמת כיום הן חלק ממגמה זו.

בכבוד רב ובברכה,

הגר שחטר, עו"ד